

KRONIKA PSYCHIATRIE

O mojom priateľovi Ľuborovi Žigovi (20.3.1948–29.9.2002)

V bratislavskom krematóriu sme sa naposledy rozlúčili 3. októbra 2002 s našim priateľom a kolegom MUDr. Ľuborom Žigom, CSc. . .

Narodil sa 20.3.1948 ako jediný syn v rodine učiteľov. Otec bol vzdelaný polyglot so zameraním na grécky a latinský jazyk, pracoval ako vysokoškolský pedagóg, redaktor a prekladateľ z viacerých jazykov. Matka do vysokého veku vyučovala jazyky. Po otcovi zdedil lásku k literatúre a snáď aj neuhasiteľný smäd po čítaní a zbieraní kníh. Nevedno odkiaľ sa vzala jeho inklinácia k umeniu, a najmä láska k hudbe – v tejto oblasti bol veľmi vyberavý, vzdelaný a tiež nenásytný zberateľ rôznych žánrov.

Základné vzdelanie získal v Bratislave, kde tak isto ukončil strednú všeobecnovzdelávaciu školu. Napriek rôznym záujmom ho to ňahalo na medicínu, kde počas štúdia dosahoval vynikajúce výsledky a často i obdiv študentov pre svoju pamäťovú kapacitu, vyznačoval sa nevšedným zmyslom pre uchovanie detailov. Bol nadšeným poslucháčom patologickej anatómie a ako študent pracoval aj ako pomocná vedecká sila práve na tejto katedre – bolo teda zákonitým vývojom, že na Katedre patologickej anatómie dostal miesto asistenta, kam aj po skončení Lekárskej fakulty UK v Bratislave r. 1972 nastúpil pracovať.

Po skončení štúdia na LF sa oženil s dlhoročnou priateľkou Elenou, s ktorou študovali medicínu. Práve práca jeho životnej družky na psychiatrii ho pritiahla k „živému pacientovi“ a tak zakrátko zmenil pôsobisko a nastúpil pracovať do Psychiatrickej liečebne.

Už od začiatku jeho klinickej praxe bolo badať veľký talent pre tento odbor, k čomu prispela zrejme najmä jeho vrodená schopnosť hlbkej empatie. Nikdy sa neuspokojil s povrchným vzťahom a vedel dať pacientovi čosi navyše – stal sa vyhľadávaným a váženým psychiatrom, najmä pre vysoko humánny prístup. Množstvom zozbieranej a prečítanej odbornej literatúry čoskoro predbehol mnohých kolegov. Zaujali ho klasici psychiatrie, do hĺbky sa venoval psychoanalýze a mal doslova encyklopedické vedomosti z rôznych oblastí psychiatrie a psychológie.

Po absolvovaní atestácií z psychiatrie I. a II. stupňa si urobil ešte nadstavbovú atestáciu zo sexuológie. Popri štúdiu sa vypracoval na experta v oblasti viktimológie a bol členom medzinárodnej viktimologickej spoločnosti, kde prispieval do odborného časopisu *Victimology*.

Nepokojná duša ho v roku 1975 zaviedla do väzenstva – využil túto ponuku ako výzvu ďalej sa odborne profilo-

vať a stal sa vedúcim Psychiatrického oddelenia väzenskej nemocnice v ÚZNV Leopoldov. Obdobie 6 rokov, počas ktorého tam pôsobil aj s manželkou, využil aj po stránke vedeckej – inicioval a tvoril v spolupráci s kolegami Zborníky psychiatrických a psychologických prác s forenznou a penologickou tematikou. Tieto Zborníky dodnes slúžia ako študijný materiál, najmä pre penologických odborníkov. Z bohatej bibliografie tohto obdobia možno spomenúť témy: o indikáciách ochrannnej protialkoholického liečby, o fenoméne recidivismu páchatelov testných činov, o tzv. syndróme väzenskej reaktivity osobnosti, o agresivite z rôznych aspektov, o homocidii a násilnej delikvencii, o problematike imprisonálnych duševných porúch, paranoidných psychóz, etc. Tieto práce sa objavujú aj v mnohých citáciách v prácach iných autorov. Psychiatria aj kvôli osobnosti dr. Žigu získala vo väzenstve na Slovensku dobrý kredit a kvalitatívne sa posunula aj liečba závislosti a sexuálnych deviácií odsúdených osôb počas výkonu trestu. Prispieval aj do časopisu *Kriminalistický zborník* i pre vzdelávanie vo forenznej psychiatrii, napr. do učebnice pre policajných vyšetrovateľov.

Záujem o sexuológiu ho roku 1981 priviedol na Psychiatrickú kliniku do Bratislavy, kde pôsobil 6 rokov a kde dokončil vedeckú aspirantúru – vedecká práca sa zaoberala viktimologickou problematikou znásilnenia a pedofílie. Z tohto obdobia je aj jeho ďalšia publikačná činnosť v oblasti sexuológie a viktimológie, je autorom kapitoly „O úlohe viktimológie v psychiatrickej sexuológii“ v zborníku prác *Sexuológia z pohľadu hraničných disciplín*.

Deprimovaný z toho, že za vtedajších pomerov nebolo možné presadiť založenie Slovenského sexuologického ústavu – za ktorý sa s osobným nasadením angažoval, odišiel pracovať späť do Psychiatrickej nemocnice v Pezinku, kde pôsobil až do svojej predčasnej smrti. V Pezinku sa zamerával odborne skôr všeobecne a vynikajúco sa zhostil práce ambulantného psychiatra (individuálna práca mu vyhovovala najviac) a čoskoro vytvoril z ambulancie niečo viac ako prijímacie oddelenie. Prínosom bola najmä jeho hlboká vzdelanosť – nielen v medicínskych odboroch a psychiatrii, či psychológii, mal veľmi solídne vedomosti z filozofie – čo sa odrazilo aj v jeho knihe „A nastal čas netopierov . . .“. V tejto knihe dal nazrieť do vnútra svojej bohatej i komplikovanej osobnosti, ktorá túžila po harmónii vo vzťahoch, svete a vesmíre. Odráža sa v nej aj jeho mnohoročné štúdium budhizmu, záujem o mystiku a duchovno. Vyznáva svoju vieru v silu lásky

a priateľstva, pričom tieto vzťahy nemyslí úzko personifikovane, zahŕňa do nich prírodu, všetky živé bytosti.

Ostatné roky využíval svoju odbornú a ľudskú zrelosť viac na prednáškovú a osvetovú činnosť, v masmediálnom pôsobení pomáhal detabuizovať mnohé témy zo sexuológie a ľudskej psychológie. Bol taktiež renomovaným súdnym znalcom z odboru psychiatrie a sexuológie.

Predčasný odchod nášho dlhoročného kolegu a priateľa sa nás hlboko dotkol. Na mieste, ktoré je akýmsi srdcom Psychiatrickej nemocnice, prešli jeho rukami tisícky pacientov. Chýba nám jeho osobnosť, jeho láskavosť vychádzajúca z hlbokého poznania, kedy s nenapodobiteľným šarmom riešil všetky náročné situácie. Mladším kolegom bude chýbať ako inšpirátor hlbšieho štúdia a spriaznená duša, s pochopením ich rôznych problémov. Chýba nám ako inšpirujúca

osobnosť pri filozofických diškurzoch i ako zasvätený znalec hudby, najmä jeho milovaných skladateľov Wagnera, Glasa, či Rachmaninova. Chýbať bude dlho i ostatným kolegom, s ktorými dlhé roky spolupracoval s pre neho príznačnou vľúdnosťou a ústretovosťou. A navždy už bude chýbať pacientom, ktorí ešte stále nechcú uveriť, že už sa nikdy nerozletia dvere na ambulancii a chlapčensky rozhalený a rozstrapatený pán doktor ich so šarmantným úsmevom v prížmyrených očiach viac nezavolá na príjem.

Ostáva len hlboká spomienka v srdci.

Čeť jeho pamiatke!

*MUDr. Pavel Černák
riaditeľ Pinelovej nemocnice Pezinok*